

næsten under mig for atter at trætte Thinget med tilbøds de samme Argumenter, men uagtet dette Forslag dengang blev forkastet med 24 Stemmer mod 12 Stemmer, har jeg dog efter flere ærede Medlemmers Opfordring optaget det igjen med den Tilsporing, som jeg har stillet til § 35, som gaar ud paa, at der i Trangstilfælde kan gives Understøttelse af Kommunens Klasse til Forældre, som i det samme Salvaar have flere Børn i Kommunens Skole, uden at saadan Understøttelse skal henregnes til Fattigunderstøttelse. Dette sidste Forslag vil jeg betragte som at blive staaende eller at falde med Afstemningen over mine Vndringsforslag til § 12, saaledes at dersom disse forkastes, saa bortfalder dermed efter min Mening det Vndringsforslag, jeg har stillet til § 35; dette Forslag er stillet for at komme over Banstikigheden med Hensyn til Forældrenes Trang. — Jeg har ved forrige Behandling af Sagen udtalt, hvad jeg ogsaa efter nyere Overveelse og Gjennemlæsning af, hvad der den Gang blev anført, fremdeles fastholder, at Børnet har en ubetinget selvstændig Ret til at erholde den Undervisning, hvortil Kommunen aabner fri Afgang saavel for den Rige som for den Allersfattigste, og at det ikke er Statens Pligt at værne om, at denne Ret bevares for Børnet. Saa vist som det er Statens Pligt at beskytte Børnet mod legemlig Mishandling, saaledes foreforer det mig ogsaa, at det er Statens Pligt at beskytte Børnet mod aandelig Vantrivsel. Der er sagt, at dette ikke lod sig gjøre, fordi der vilde opstaa en Trang hos Forældrene derved, at de kom til at undvære deres Børns Arbeidskraft. I denne Henseende har jeg ogsaa svaret paa de Indvendinger, der fremkom ved forrige Behandling, og jeg kan vedblivende ikke tro, selv om der ogsaa eksisterer en saadan Trang, at den paa nogen Maade kan ophøre eller tilintetgjøre den ubetingede Ret, som Børnet har til den aandelige Udvikling, som Kommunen, vel at mærke, frit tilhøder. Opstaa en saadan Trang, maa den afhjælpes paa samme Maade, som det er Kommunesamfundets Pligt at afhjælpe den øvrige Trang, der kan opstaa, snart af en og snart af en anden Grund, snart af Grunde, som man ikke kan behandle Vedkommende, under tiden af Grunde, som fortjene Behreidelse; men det er, forekommer det mig, en Sammenblanden af Tankerne, naar man vil fra Statens Side erklære, at man anerkjender, at Børnet har en saadan Ret til Undervisning, og man saa siger: vi anerkjende ikke denne Ret, fordi Forældrene ikke have Raad dertil, thi om de have Raad dertil eller ikke er et Spørgsmaal, som det efter min Mening er Kommunens Sag at afgjøre og afhjælpe. For mig staaer det saaledes, at, dersom man anerkjender dette, at Forældrene kunne benytte deres Børns Arbeidskraft og dermed hæmme Børnenes aandelige Udvikling, saa danner maa paa det første Trin

af Menneskets Liv en Forskjel mellem den Fattige og den Rige, man lægger Spiren til en Variatæste, et Proletariat, som vi efter min Mening i Følge den Lighedssætning, hvorpaa vor Forsatning hviler, bør undgaa af alle Kræfter. Nu har jeg uenigelig ventet, at jeg, naar jeg stillede dette Forslag, da skulde have faaet den høitærede Ministers Understøttelse, thi da denne Bestemmelse om Fritagelse fra Undervisning for den ældste Klasse, som indeholdes ogsaa i Lovforslaget, var til Forhandling, da yttrede den høitærede Minister, at det vilde være ham kjær, om man vilde udslutte en saadan. Nu gif jeg hen og gjorde, hvad jeg kunde, for at faae denne Bestemmelse udsluttet, men saa ophørte det at være en kjær Tanke for den høitærede Minister, og saa slog han sig til Hjertallets Anskuelse. Det synes jeg nu egentlig ikke var rigtigt; men det er jo af den Slags Ting, som jeg er saa temmelig vant til. Jeg tror imidlertid, at det havde været bedre netop fra Ministerens Standpunkt, om Tanken var bleven opretholdt, saaledes som den var, da Loven af Ministeren blev forelagt; thi dersom der ikke udgaa fra Oven af, fra Statens Side, en stærk Bestræbelse for at faae dette Misbrug af Børnene udryddet, er det umuligt at vinde Indgang for det Nette og Retfærdige. Jeg tror derhos ikke, at Opgielsen af denne Tanke paa nogen Maade vil enten forlange dette Lovforslag Liv eller berede det en blidere Død. Jeg tror, at i den Henseende vil Sagen staa ens, enten det One eller det Andet vedtages, og det forekommer mig, at denne ene Bestemmelse, hvorved man gjør Adskillelse mellem rige og fattige Børn, saaledes at de sidste sødes som Trældyr for deres Forældre, er en saadan Bestemmelse, at den kaster en mørk Skygge over alle de Bestemmelser i Loven, som jeg finder gode. Jeg vil derfor ret indstændig anmode om, at dette ikke maa blive staaende i Loven. Jeg har ikke kunnet overbevise mig om, at den Trang, der vil opstaa for Forældrene ved at lade den ældste Classes Børn gaa i Skole om Sommeren, har særdeles Meget at betyde. Jeg har den Tro, at, kunne Forældrene søde og klæde deres Børn om Vinteren, kunne de det langt bedre om Sommeren fordi Arbeidsfortjenesten om Sommeren er langt bedre end om Vinteren. Her er jo nu kun Tale om Forældrenes Trang; men jeg paastaar, at i mange Henseender er denne Forældrenes Trang, som man skyder frem, egentlig kun et Skjul for Arbeidsgivernes Bevemmelighed og Afgang til at kunne benytte de Fattiges Børn. Jeg skal ikke fortsætte disse Betragtninger længere; jeg beder indstændig om, at det Forslag, som jeg har stillet, maa blive vedtaget.

**Formanden:** Det ærede Medlem yttrede, at han satte sine Vndringsforslag til § 12 i saa nge Forbindelse med sit Vndringsforslag til § 35, at han vilde betragte det sidste som staaende og